

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2014 m. gegužės 22 d.¹

Byla C-426/12

X

(Gerechtshof 's-Hertogenbosch (Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 2003/96/EB — Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūra — Dvejopo naudojimo energetikos produktai“

1. Tarybos direktyva 2003/96/EB² nustatyta tvarka, kuriuo nustatomos minimalios suderintos visų energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimo normos³. Tam tikriems energetikos produktams, įskaitant dvejopo naudojimo produktus, direktyva aiškiai netaikoma. Šiame *Gerechtshof 's-Hertogenbosch* (Hertogenbosco apeliacinis teismas) (Nyderlandai) prašyme priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma patarti dėl sąvokos „dvejopas naudojimas“ reikšmės toje direktyvoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat siekia išsiaiškinti, ar nacionalines teisėkūros institucijas saistytų ES sąvoka „dvejopas naudojimas“, jei jos norėtų patvirtinti vidaus priemones tokiems energetikos produktams apmokestinti.

Teisės aktai

Direktyva 2003/96

2. Reikšmingos toliau nurodytos Direktyvos 2003/96 konstatuojamosios dalys:

- „2) Bendrija neturi nuostatų minimaliai elektros energijos ir kitų, išskyrus mineralines alyvas, energetikos produktų apmokestinimo normai nustatyti, o tai gali turėti neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.
- 3) Tinkamam rinkos funkcionavimui ir norint pasiekti tikslų kitose Bendrijos politikos srityse, reikia Bendrijos lygiu nustatyti minimalų daugelio energetikos produktų, įskaitant elektrą, gamtines dujas ir anglį [anglis], apmokestinimo lygį.
- 4) Valstybių narių nacionaliniu lygiu taikomų energijos apmokestinimo lygių pastebimas skirtumas galėtų turėti žalos tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 405; toliau – direktyva).

3 — Direktyvoje nenustatyta, ar elektros energija yra energetikos produktas, ar ne. Tačiau pagal 2 straipsnio 2 dalį elektros energija patenka į direktyvos taikymo sritį.

- 5) Atitinkamų Bendrijos minimalių apmokestinimo lygių nustatymas gali leisti sumažinti dabartinius nacionalinių apmokestinimo lygių skirtumus.
- 6) Pagal Sutarties 6 straipsnį, nustatant ir įgyvendinant kitas Bendrijos politikos sritis, turi būti įtraukiami aplinkos apsaugos reikalavimai.
- 7) Bendrija, kaip Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos dalyvė, ratifikavo Kioto protokolą. Energetikos produktų ir, tam tikrais atvejais, elektros energijos apmokestinimas yra viena iš priemonių, tinkamų siekiant Kioto protokolo tikslų.

<...>

- 22) Energetikos produktai, naudojami kaip krosnių kuras ar variklių degalai, iš esmės turėtų priklausyti nuo Bendrijos sistemos. Ta prasme tai atitinka mokesčių sistemos pobūdį ir logiką išskirti iš sistemos taikymo ribų energetikos produktų dvejopą naudojimą ir naudojimą ne kurui, taip pat mineraloginius procesus. Panašiu būdu naudojama elektros energija turėtų būti traktuojama vienodomis sąlygomis.“

3. Pagal direktyvos 1 straipsnį valstybės narės energetikos produktus ir elektros energiją apmokestina pagal direktyvos nuostatas.

4. Direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkte, nagrinėjamame kartu su 2 straipsnio 5 dalimi, nustatyta, kad direktyvoje sąvoka „energetikos produktai“, be kita ko, vartojama kalbant apie produktus, kurie „atitinka KN kodus 2701, 2702 ir 2704–2715“⁴. Anglys gali būti priskiriamos prie KN kodų 2701, 2702 ar 2704.

5. Direktyva netaikoma tam tikrai energetikos produktų paskirčiai⁵. Šie atvejai yra išvardyti 2 straipsnio 4 dalies b punkte, kuriame yra nustatyta:

„Ši direktyva netaikoma:

<...>

toliau išvardytai energetikos produktų ir elektros energijos paskirčiai:

- energetikos produktams, kurie naudojami ne variklių degalams ar krosnių kurui, o kitiems tikslams,
- energetikos produktų dvejopam naudojimui,

energetikos produktas naudojamas dvejopai, kai yra naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kitiems, nei variklių degalai ar krosnių kuras, tikslams; energetikos produktų naudojimas cheminei redukcijai ir elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose laikomas dvejopu,

- elektros energijai, daugiausiai naudojamai cheminei redukcijai ir elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose,
- elektros energijai, kai ji sudaro daugiau kaip 50 % produkto kainos <...>

4 — Žr. 2001 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2031/2001, iš dalies keičiantį Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklaturės bei dėl bendrojo muitų tarifo I priedą (OL L 279, p. 1). Dėl tvarkos reikėtų turėti omeny, kad KN kodas pateikia bendrą kiekvieno produkto aprašymą, kuris tam tikrais atvejais patikslinamas konkrečiau apibūdinant tam tikrus produktus. Taigi KN kodą 2701 atitinkančių produktų bendrasis aprašymas yra toks: „Akmens anglis; briketai, ovoidai ir panašios kietojo kuro rūšys, pagamintos iš akmens anglių“; be kita ko, prie šio kodo priskiriamas antracitas (KN kodas 2701 11). Prie KN kodo 2702 priskiriamas lignitas. Prie KN kodo 2704 priskiriamas koksas ir puskoksas iš akmens anglių, lignito (rusvųjų anglių) arba durpių. Toliau žr. 17 punktą.

5 — Taip pat žr. šios išvados 37 punktą.

— mineraloginiams procesams <...>“

6. 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės privalo taikyti direktyvoje nurodytus minimalius apmokestinimo lygius 2 straipsnyje išvardytiems energetikos produktams, kaip antai anglims.

7. 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad krosnių kurui taikomi minimalūs apmokestinimo lygiai turi būti tokie, kaip nustatyta direktyvos I priedo C lentelėje⁶.

8. Valstybės narės turėjo perkelti direktyvą į nacionalinę teisę iki 2003 m. gruodžio 31 d. ir taikyti šias nuostatas nuo 2004 m. sausio 1 d.⁷ Nacionalinėse priemonėse, kuriomis perkeliama direktyva, turi būti nuoroda į direktyvą arba tokia nuoroda turi būti daroma skelbiant šias priemones Oficialiajame leidinyje⁸.

Nacionalinės teisės aktai

9. Aplinkosaugos mokesčių nustatymo įstatyme (*Wet belastingen op milieugrondslag*, toliau – *Wbm*) numatytas mokestis anglių produktams, kurie atitinka KN kodus 2701, 2702 ir 2704 ir yra naudojami kaip krosnių kuras⁹. Mokestis imamas produktus pristačius mokesčių mokėtoji. Nuo mokesčio atleidžiama, jei tokie produktai yra „naudojami dvejopai“¹⁰. Anglių produktai yra naudojami dvejopai, kai jie naudojami kaip krosnių kuras ir kitais tikslais, ne kaip variklių degalai ir krosnių kuras¹¹. Nuo mokesčio atleidžiama, kai anglis naudojamos dvejopai, ir nacionalinės kompetentingos institucijos grąžina sumokėtą mokestį, kai anglis nenaudojamos kaip kuras arba kai tokie anglių produktai naudojami dvejopai¹².

10. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad įstatymo parengiamuosiuose dokumentuose dėl *Wbm* 20 straipsnio nurodyta, jog sąvokos „dvejopas naudojimas“ apibrėžtis į 20 straipsnio e punktą įtraukta siekiant užtikrinti, kad nacionalinės teisės aktas atitiktų direktyvą¹³.

11. Iš įstatymo parengiamųjų dokumentų matyti, kad:

„20 straipsnio naujojoje dalyje pateikta dvejopo naudojimo sąvokos apibrėžtis, atitinkanti Energetikos produktų apmokestinimo direktyvoje pateiktą apibrėžtį¹⁴]. Dvejopas naudojimas – tai toks anglių naudojimas, kai jos ne tik yra kaip krosnių kuras, bet ir atlieka dar vieną ar kelias funkcijas. Anglių naudojimas cheminei redukcijai ir metalurginiuose procesuose laikomas dvejopu. Atvejai, kai naudojamas tik vienas anglių deginimo produktas (pavyzdžiui, CO₂), o pačios anglis naudojamos tik kaip krosnių kuras, nelaikomi dvejopu naudojimu“¹⁵.

6 — Akmens anglis ir koksas (KN kodai 2701, 2702 ir 2704) apima lentelės 6 punktą.

7 — 28 straipsnio 1 ir 2 dalys.

8 — 28 straipsnio 3 dalis.

9 — 20 straipsnis, nagrinėjamas kartu su 21 straipsniu.

10 — 26 straipsnis.

11 — 20 straipsnio e punktas.

12 — 26 straipsnio 3 dalis.

13 — *Kamerstukken II*, 2003/04, 29 758, Nr. 3, aiškinamoji pastaba, p. 7 ir 8.

14 — T. y. Direktyva 2003/96/EB.

15 — *Kamerstukken II*, 2003/04, 29 758, Nr. 3, aiškinamoji pastaba, p. 32.

12. Be to, parengiamuosiuose dokumentuose dėl Aplinkosaugos mokesčio nustatymo įstatymo ir Akcizo mokesčių įstatymo pakeitimo (įgyvendinant Energetikos produktų apmokestinimo direktyvą) (*Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag en de Wet op de accijns (implementatie richtlijn Energiebelastingen)*) teigiama:

„Naudojant į akmens anglių koksą perdirbtas anglis kitais tikslais, ne tik kaip krosnių kurą, mokestis netaikomas. Kiti tikslai gali būti anglių kaip žaliavos naudojimas ir anglių naudojimas redukcijai. Tokio anglių naudojimo pavyzdys yra luitinio ketaus gamyba.“¹⁶

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

13. X, apeliantė pagrindinėje byloje, iš cukrinių runkelių gamina cukrų ir cukraus sudėtyje turinčius produktus. Cukraus gamybai X gavo anglių¹⁷ ir sumokėjo mokėtiną kuro mokestį pagal *Wbm*.

14. Gaminant cukrų cukriniai runkeliai perdirbami keliais etapais¹⁸. Pirmasis etapas – nevalytų syvų spaudimas iš cukrinių runkelių. Kitame etape nevalyti syvai išvalomi, o valymo proceso produktas išgarinamas ir kristalizuojamas – taip pagaminamas kristalinis cukrus. Per šį procesą taip pat susidaro nuosėdų (kalkinės trąšos kaip šalutinis produktas), kurios naudojamos žemės ūkyje kaip priemonė dirvos pH lygiui palaikyti. Nuosėdos vadinamos kalkių purvu. Tose nuosėdose daugiausia yra kalcio karbonato.

15. Iš cukrinių runkelių išspaustiems nevalytiems syvams išvalyti cukraus perdirbimo įrenginiuose naudojamos kalkių degimo dujos. Toms dujoms gauti kalkakmenis iš anksto sumaišomas su anglimis ir dedamas į kalkių degimo krosnį. Šioje krosnyje vykstančios cheminės reakcijos produktas yra kalkių degimo dujos (iš anglių gauto anglies dioksido (CO₂), taip pat paties kalkakmenio ir iš oro gauto azoto mišinys). Kalkių degimo dujų sudėtyje yra maždaug 40 % CO₂, ir dujose neturi būti priemaišų. Reikiamoms „švarioms“ kalkių degimo dujoms gaminti kitos medžiagos nei anglis netinka. Kartu kalkių degimo krosnis naudojama negesintoms kalkėms gaminti. Kaitinant kalkakmenį (kalcio karbonatą, kurio sudėtyje yra apie 97 % CaCO₃) iki pakankamai aukštos temperatūros¹⁹, anglis (kurių sudėtyje yra apie 85 % anglies atomų) reaguojant su ore esančiu deguonimi (O₂), išsiskiria CO₂. Per šią reakciją išsiskiria šiluma, kuri naudojama tam, kad kalkakmenis suirtų ir susidarytų negesintos kalkės ir anglies dioksidas (disociacija).

16. Visose (Nyderlandų) cukrinių runkelių gamyklose negesintos kalkės ir CO₂, kurie naudojami syvams valyti, yra išgaunami gamyklų kalkių degimo krosnyse.

17. Apie 12 % kalkių degimo dujų išleidžiama į orą. Kita jų dalis (88 %) naudojama karbonatizacijai²⁰. Dalis karbonatizacijos procese panaudotų kalkių degimo dujų išleidžiama (vadinamosios karbonatizacijos išmetamosios dujos). Taip prarandama apie ketvirtadalį karbonatizacijai naudojamo CO₂. Likusį CO₂ absorbuoja atskirtas kalkių purvas.

16 — *Kamerstukken II*, 2003/04, 29 207, Nr. 3, p. 12.

17 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme mini akmens anglių koksą ir antracitą. Aš vartosiu bendrą sąvoką „anglys“ visiems produktams, kuriems taikomi atitinkami KN kodai, įskaitant taip pat koksą ir antracitą.

18 — *Gerechtshof 's-Hertogenbosch* prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikta naudinga ir išsami techninė apžvalga, ją apibendrinu šios išvados 14–17 punktuose.

19 — Negesintų kalkių ir kalkių degimo dujų gamybos cheminė lygtis: CaCO₃ + šiluma → CaO + CO₂. Kaitinant medžiagą, šiluma (energijos rūšis) suteikia dalelėms judėti reikalingos energijos, kuri (jei ji pakankamai stipri) nutraukia medžiagą formuojančių dalelių ryšius.

20 — Karbonatizacija – tai cheminė reakcija, per kurią kalcio hidroksidas reaguoja su anglies dioksidu ir sudaro netirpų kalcio karbonatą. Cheminė reakcija: Ca(OH)₂ + CO₂ → CaCO₃ + H₂O. Sąvoka „karbonatizacija“ taip pat vartojama apibūdinant iš cukrinių runkelių išspautų nevalytų syvų valymą.

18. 2008 m. kovo 7 d. raštu X paprašė grąžinti 97 114,23 EUR sumokėto kuro mokesčio. 2008 m. balandžio 24 d. sprendimu kompetentinga nacionalinė valdžios institucija prašymą atmetė. X nesėkmingai užginčijo tą sprendimą pirmosios instancijos teisme. Vėliau X pateikė apeliacinį skundą *Gerechthof 's-Hertogenbosch*, šis Teisingumo Teismui pateikė šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar yra dvejopas naudojimas, kaip jis suprantamas pagal [direktyvos] 2 straipsnio 4 dalies b punktą, jei kalkių degimo krosnyje anglis (produktas, kuris atitinka KN kodus 2701, 2702 ir 2704) yra naudojamos kaip krosnių kuras, o anglies dioksidas, kuris susidaro šioje kalkių degimo krosnyje iš anglių (ir kalkakmenio), yra naudojamas išgauti kalkių degimo dujoms, kurios vėliau naudojamos iš cukrinių runkelių gautiems nevalytiems syvams valyti ir kurios šiam procesui yra būtinos?
2. Ar yra dvejopas naudojimas, kaip jis suprantamas pagal [direktyvos] 2 straipsnio 4 dalies b punktą, jei kalkių degimo krosnyje anglis (produktas, kuris atitinka KN kodus 2701, 2702 ir 2704) yra naudojamos kaip krosnių kuras, o pirmiau nurodytu vėlesnio valymo metu 66 % anglies dioksido, susidariusio kaitinant ir esančio kalkių degimo dujose, yra absorbuojama į kalkių purvą, kuris parduodamas kaip kalkinės trąšos žemės ūkio sektoriuje?
3. Jei tai yra dvejopas naudojimas, kaip jis suprantamas pagal [direktyvos] 2 straipsnio 4 dalies b punktą, ar, atsižvelgiant į [direktyvos] 2 straipsnio 4 dalies įvadinio sakinio formuluotę, direktyva nėra taikoma, todėl apmokestinamasis asmuo negali remtis minėtos direktyvos tiesioginiu veikimu (siekdamas aiškinti nacionalinės teisės sąvoką „dvejopas naudojimas“, kaip ji suprantama pagal *Wbm* 20 straipsnio e punktą)?
4. Jei tai yra dvejopas naudojimas, kaip jis suprantamas pagal [direktyvos] 2 straipsnio 4 dalies b punktą, ir (todėl) ši direktyva netaikoma, ar, apmokestinant mokesčiu, kaip antai nagrinėjamu kuro mokesčiu, pagal [ES] teisę yra draudžiamas sąvokos „dvejopas naudojimas“ aiškinimas pagal nacionalinę teisę, kuris yra griežtesnis nei aiškinimas pagal [direktyvą]?“

19. Pastabas raštu pateikė X, Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija, jos visos per 2013 m. gruodžio 12 d. teismo posėdį pateikė pastabas žodžiu.

Vertinimas

20. Valstybės narės privalo nustatyti bent minimalius apmokestinimo lygius energetikos produktams, kaip antai anglims, kaip nustatyta direktyvoje²¹. Cukraus gamybos procese, kurį aprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, anglis naudojamos kaip krosnių kuras. Kadangi pateikti klausimai nesusiję su energetikos produktais, naudojamais kaip variklių degalai, vertinime aptarsiu tik galimą energetikos produktų dvejoją naudojimą, kai viena paskirtis yra krosnių kuras.

Pirmasis ir antrasis klausimai: dvejopas naudojimas

21. Pirmuoju ir antruoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ką reiškia „dvejopas naudojimas“, kaip tai suprantama direktyvos 2 straipsnio 4 dalies b punkto antroje įtraukoje, kalbant apie cukraus gamybą ir šio proceso metu susidarantį šalutinį produktą, t. y. kalkines trąšas. Kadangi šie klausimai glaudžiai susiję, aptarsiu juos kartu.

21 — 1 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis ir 9 straipsnio 1 dalis.

22. X teigia, kad ES sąvokos „dvejopas naudojimas“ taikymo sritis direktyvoje nėra aiškiai nustatyta. Nors pateikiama dvejopą naudojimą apibūdinančių pavyzdžių, jie nėra išsamūs. Direktyvoje nenurodoma, ar žodžius „dvejopas naudojimas“ reikėtų aiškinti plačiai, ar siaurai. Vis dėlto ši frazė visose valstybėse narėse turi būti aiškinamas vienodai.

23. X teigimu, šiuo atveju naudojimas yra dvejopas, nes, viena vertus, anglis naudojamos kaip krosnių kuras gaminant CO₂ dujas, būtinas ir cukrui, ir, kita vertus, šalutiniam produktui – kalkinėms trąšoms gaminti. Deginant anglis pagamintas CO₂ atlieka svarbų vaidmenį karbonatizacijos procese ir gali būti naudojamas įvairiais tikslais, ne tik šilumai gaminti. Todėl jis patenka į ES dvejopo naudojimo apibrėžtį. Be anglių, cukraus ir kalkinių trąšų gamybos procesas nebūtų optimalus. Direktyvoje nedaroma jokie skirtumo tarp energetikos produktų kaip žaliavų naudojimo galutiniams produktams gaminti ir naudingo tokių produktų naudojimo. Direktyvoje taip pat nenurodyta, kad tam tikras energetikos produktas turi būti vienu metu naudojamas kaip krosnių kuras ir koku nors kitu tikslu, kad jį būtų galima laikyti dvejopo naudojimo produktu. Taip pat nenurodyta, kad direktyvoje įtvirtintas tikslas saugoti aplinką turi turėti lemiamą reikšmę aiškinant tekstą.

24. Ir Nyderlandų vyriausybė, ir Komisija laikosi priešingos nuomonės.

25. Jų nuomone, pagal direktyvą naudojimas yra dvejopas tik tuo atveju, kai produkto išskiriama energija pati naudojama koku nors kitu tikslu, o ne šilumos gamybai. Ši išvada patvirtinta direktyvos konstatuojamosiose dalyse (visų pirma 2–7 ir 22). Naudojant energetikos produktus kaip krosnių kurą, turi būti taikomas mokestis. Taigi, kai energetikos produktai yra naudojami tik šilumai gaminti, pagal direktyvą jiems turi būti taikomas mokestis. Bet koks kitoks aiškinimas turėtų žalos bendrosios rinkos veikimui. Toks aiškinimas patvirtintas *travaux préparatoires*²².

26. Anglys naudojamos viename cukraus gamybos etape. Vienintelė cheminė reakcija, kurioje dalyvauja tos anglis, vyksta su deguonimi. Reakcijos metu išsiskiria šiluma, kuri naudojama tam, kad kalkakmenis suirtų ir susidarytų negesintos kalkės ir CO₂. Vėlesniuose proceso etapuose pačios anglis nebenaudojamos. Vietoj jų, tolesniuose etapuose gaminant cukrų ir su juo susijusį šalutinį produktą, t. y. kalkines trąšas, naudojamos nuosėdos arba degimo produktai.

27. Nors anglis naudojamos vienu metu gaminant šilumą ir CO₂ ir abu šie produktai yra svarbūs gaminant cukrų iš cukrinių runkelių, norint atsakyti į pateiktą klausimą, reikia išnagrinėti patį energetikos produkto naudojimą, o ne jo naudojimo paskirtį. Šiuo atveju anglis visiškai sunaudojamos deginant, ir tai vienintelis jų panaudojimas.

28. Savo pastabose raštu Nyderlandai teikia du pavyzdžius siekdami pagrįsti savo poziciją. Šioje direktyvoje cheminės redukcijos pavyzdys būtų anglių naudojimas gaminant geležį iš rūdos. Šiame procese anglis naudojamos kaip (i) krosnių kuras ir kaip (ii) reduktorius. Kaitinant anglis iki pakankamai aukštos temperatūros, reduktoriui patekus į geležies rūdos krosnį, metalas atsiskiria nuo oksidų. Per šį procesą gauto luitinio ketaus sudėtyje yra 4% anglies, likusios iš gamybos procese panaudotų akmens anglių. Taigi gaminant luitinį ketą, akmens anglis naudojamos ir kaip krosnių kuras, ir kaip reduktorius. Be to, priešingai, nei gaminant cukrų, kai galutinio produkto sudėtyje anglies nėra, luitinio ketaus sudėtyje anglies yra, ir ji išsiskiria lydant geležies rūdą. Todėl rūdos lydymo procese anglių naudojimas yra dvejopas. Dar vienas dvejopo naudojimo pavyzdys yra elektros energijos naudojimas lydant cinką. Šiame procese elektros energija naudojama grynajam cinkui išgauti iš cinko koncentratų (rūdų, kurių sudėtyje yra cinko). Yra du procesai: elektrolizės procesas ir pirometalurgijos procesas. Elektrolizė atliekama leidžiant elektros srovę per cinko sulfato tirpalą. Taip nuo oksidų atskiriamas cinkas. Elektros energija taip pat naudojama šilumai gaminti elektrolizės tikslais cinko išvalymo procese.

22 — Taip pat žr. šios išvados 40 punktą ir 27 išnašą.

29. Kaip suprantu, visos šalys pritaria tam, kaip cukraus gamybos procesą apibūdina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Sutariama, jog tame procese anglis naudojamos kaip krosnių kuras, kad kalkakmenis suirtų ir išsiskirtų CO₂. Šiuo požiūriu Nyderlandai ir Komisija teisingai teigia, kad reikia apsispręsti, ar dvejopo naudojimo produktas yra anglis, o ne CO₂. Reikia atsakyti į klausimą, ar jie abu taip pat teisūs teigdami, jog tam, kad energetikos produktas būtų laikomas dvejopo naudojimo produktu, kaip apibrėžta direktyvoje, tas energetikos produktas turi būti pats naudojamas *viename procese* (o ne tolesniuose procesuose), kad vyktų cheminė reakcija, nesusijusi su degimu (t. y. su reakcija, vykstančia naudojant produktą kaip krosnių kurą).

30. Pastabose raštu Nyderlandai teigia, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad anglis naudojamos tik šilumai pagaminti (nors posėdyje Nyderlandai paaikšino, jog anglis naudojamos tam, kad vienu metu būtų gaminama ir šiluma, ir CO₂). Nemanau, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra nustatyta, kad anglis naudojamos tik šilumai gaminti. Mano nuomone, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad kalkių degimo dujos, kurių sudėtyje yra tam tikras kiekis CO₂, gaminamos anglims reaguojant su ore esančiu deguonimi. Šios reakcijos metu išsiskiria šiluma, kuri vėliau naudojama tam, kad kalkakmenis suirtų ir kad išsiskirtų dar daugiau CO₂²³. Ši išvada, mano nuomone, leidžia suprasti, kad anglis kalkių degimo krosnyje naudojamos dvejopai: kaip žaliava CO₂ gaminti ir kaip krosnių kuras.

31. Klausimas, į kurį reikia atsakyti: ar anglių naudojimas dviem tikslais (šilumai ir CO₂ gaminti) yra dvejopas naudojimas, kaip apibrėžta direktyvoje.

32. Manau, direktyvos formuluotės yra užtekinai plačios, kad tokį anglių naudojimą būtų galima laikyti „dvejopu naudojimu“.

33. Dvejopo naudojimo energetikos produktai apibrėžti 2 straipsnio 4 dalies b punkto antroje įtraukoje. Energetikos produktas naudojamas dvejopai, kai yra naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kitiems, nei krosnių kuras, tikslams. Sunkumų kelia tai, kad nėra apibrėžta, kas yra tie „kiti“ tikslai. Tekste nieko nepasakyta apie tai, ar energetikos produktas turi būti naudojamas vienu metu šilumai gaminti ir kitais tikslais, o ne kaip krosnių kuras; ar „dvejopas naudojimas“ taip pat aprėpia tolesnius gamybos proceso etapus, pavyzdžiui, kai energetikos produktas pirma naudojamas tam, kad įvyktų tam tikra cheminė reakcija, o po to tam, kad išsiskirtų šiluma (šiuo atveju anglis vienu metu naudojamos šilumai ir CO₂ gaminti, todėl nebūtina spręsti, ar tolesni etapai patenka į sąvoką „dvejopas naudojimas“). Direktyvoje pateikiami tik keli pavyzdžiai, tarp jų energetikos produktų naudojimas cheminei redukcijai ir elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose. Nenustatyta jokių išlygų, leidžiančių suprasti, kad pateiktas pavyzdžių sąrašas yra baigtinis. Taip pat neaišku, ar teisės aktų leidėjas pagrindinį dėmesį skyrė *paskirčiai* („cheminei redukcijai“), ar *procesui* („elektrolitiniuose bei metalurginiuose procesuose“): iš tiesų, atrodo, numatyti abu atvejai.

34. Ši nuomonė patvirtinta direktyvos 22 konstatuojamojoje dalyje, kurioje paaiškinama, kad energetikos produktams mokestis iš esmės taikomas tuo atveju, jei jie naudojami kaip krosnių kuras. Tai atitinka mokesčių sistemos pobūdį ir logiką išskirti iš sistemos taikymo ribų tokių produktų dvejopą naudojimą ir naudojimą ne kurui. Konstatuojamojoje dalyje minimas dvejopas naudojimas apskritai, o tai reiškia, kad dvejopo naudojimo pavyzdžiai, pateikti direktyvos 2 straipsnio 4 dalies b punkto antroje įtraukoje, yra tik orientacinio pobūdžio.

35. Pavyzdžiuose aprašomi įvairūs procesai. Galbūt iš tikrųjų luitinio ketaus sudėtyje yra anglies, kai akmens anglis naudojamos kaip reduktorius gamybos procese, o anglies kiekis sudėtyje lemia luitinio ketaus trapumą. Tačiau nėra taip, kad jei lydant cinką naudojama elektros energija, pačios elektros energijos yra galutiniame produkte ir kad ji suteikia nuo oksidų atskirtam ir ant katodų nusėdusiam cinkui kokių nors konkrečių savybių. Mano nuomone, šiais pavyzdžiais neparodoma, kad šiuo atveju

23 — Žr. šios išvados 15 punktą.

teisės aktų leidėjas turėjo galvoje, jog naudojimas yra dvejopas, tik jei naudojant energetikos produktą pasiekiamas tam tikras rezultatas (pavyzdžiui, kad jis įeina į tam tikro proceso metu gaunamo galutinio produkto sudėtį). Be to, net ir Nyderlandų pateiktame pavyzdyje pačių akmens anglių luitinio ketaus sudėtyje nėra. Galutinio produkto dalis yra anglis kaip iš akmens anglių išgaunamas elementas.

36. Be to, 2 straipsnio 4 dalies b punkte kalbama apie energetikos produkto naudojimą „kitiems tikslams nei <...>“. Ši formuluotė leidžia suprasti, kad energetikos produkto paskirtis, kuriai jis naudojamas (be šilumos gamybos), yra (ar bent jau gali būti) svarbus veiksnys.

37. Galiausiai 2 straipsnio 4 dalies b punkte išvardyti penki atvejai, kai energetikos produktų naudojimas nepatenka į direktyvos taikymo sritį. Tas sąrašas yra nevienarūšis. 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmoje įtraukoje minimi energetikos produktai, kurie naudojami ne krosnių kurui, o kitiems tikslams. Dvejopo naudojimo produktai išvardyti to punkto antroje įtraukoje kartu su proceso ir paskirties pavyzdžiais. 2 straipsnio 4 dalies b punkto trečioje įtraukoje minima elektros energija, daugiausia naudojama cheminei redukcijai. Ketvirtoje įtraukoje minima elektros energija, kai ji sudaro daugiau kaip 50 % produkto kainos. Penktoje įtraukoje minimi mineraloginiai procesai. Nei paties 2 straipsnio 4 dalies b punkto formuluotė, nei jo struktūra neleidžia teigti, kad tam tikras energetikos produktas visuomet turi būti naudojamas tam tikru būdu ar kad tam tikra naudojimo paskirtis galėtų nepatekti į sakinio dalies „ne krosnių kurui, o kitiems tikslams“ teiginį.

38. Darau išvadą, kad 2 straipsnio 4 dalies b punkto antros įtraukos formuluotė yra pakankamai plati, kad aprėptų energetikos produktus, kurie šiuo atveju naudojami dviem tikslais, būtent šilumai gaminti ir CO₂ išskirti.

39. Direktyvos tikslų analizė kitokios išvados nesuponuoja.

40. Direktyva siekiama trijų pagrindinių tikslų: nustatyti minimalią energetikos produktų apmokestinimo normą²⁴; užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą sumažinant nacionalinių energetikos produktų apmokestinimo normų skirtumus²⁵; pagerinti aplinkos apsaugą, visų pirma mažinant išmetamą CO₂ kiekį pagal Kioto protokolą²⁶. Tačiau direktyvos konstatuojamosiose dalyse nepateikiama konkretaus paaiškinimo, ką reiškia sąvoka „dvejopas naudojimas“ atsižvelgiant į šiuos tikslus.

24 — 2 konstatuojamoji dalis.

25 — 3–5 konstatuojamosios dalys.

26 — 6 ir 7 konstatuojamosios dalys.

41. *Travaux préparatoires*²⁷ nurodoma, kad į direktyvos taikymo sritį neįtraukus energetikos produktų, kurie naudojami ne krosnių kurui, o kitiems tikslams, „<...> reiškia, kad produktai, naudojami pramonėje cheminei redukcijai ar kaip žaliavos, nebus apmokestinami“²⁸. Tekstas, įtrauktas į 22 konstatuojamąją dalį ir 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmą ir antrą įtraukas, buvo parengtas, kai pasiūlymas buvo svarstomas Taryboje, nors 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmos įtraukos formuluotės buvo dar Komisijos pirminiame pasiūlyme²⁹.

42. *Travaux préparatoires* nepasakys, kas leistų suprasti, kad tam tikras energetikos produktas negali būti naudojamas vienu metu šilumai gaminti ir kaip žaliava, iš kurios išgaunama kita medžiaga, kuri yra būtina gamybai.

43. Be to, man atrodo, kad žodžiai „ne krosnių kurui, o kitiems tikslams“ 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmoje ir antroje įtraukose logiškai turėtų būti aiškinami vienodai abiejose nuostatose.

44. Atrodo, būtų prieštaraujama direktyvos struktūrai, jei energetikos produktas, naudojamas tik kaip gamybos žaliava, nebūtų įtrauktas į direktyvos taikymo sritį, kaip nurodyta 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmoje įtraukoje, ir kartu patektų į direktyvos taikymo sritį pagal antrą įtrauką, nes jis kartu naudojamas ir kaip krosnių kuras. Taigi, jei energetikos produktas yra žaliava, kaip nustatyta 2 straipsnio 4 dalies b punkto pirmoje įtraukoje, jo naudojimas turėtų būti laikomas dvejopu pagal antrą įtrauką, kai jis naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kaip žaliava.

45. Taigi kyla klausimas, ar akmens anglis, naudojamos ir kaip krosnių kuras, kartu yra ir žaliava nagrinėjamame gamybos procese.

46. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pasiūlyto cukraus gamybos proceso aprašymo suprantu, kad veikiamas šilumos kalkakmenis suyra – susidaro negesintos kalkės ir CO₂. Tikriausiai šilumą galima pagaminti naudojant kitus energetikos produktus nei akmens anglis. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad kalkakmenis ir akmens anglis sumaišomi iš anksto ir dedami į kalkių degimo krosnį ir kad kitos medžiagos netinka reikiamų „švarių“ kalkių degimo dujų gamybai. Ši išvada man leidžia suprasti, jog akmens anglis yra būtinos norint pagaminti kalkių degimo dujas, turinčias nagrinėjamai cukraus gamybai reikalingų savybių. Tai taip pat rodo, kad akmens anglis yra naudojamos kaip tos gamybos žaliava dviem tikslais – kaip krosnių kuras ir CO₂ gaminti. Tai būtų dvejopas naudojimas.

27 — *Travaux préparatoires* apima Komisijos pasiūlymą dėl naujos direktyvos dėl energetikos produktų apmokestinimo, COM(97) 30 final, 1997 m. kovo 12 d., ir Tarybos dokumentus: 2002 m. spalio 17 d. Nr. 13062/02, 2002 m. spalio 29 d. Nr. 13422/02, 2002 m. lapkričio 13 d. Nr. 14200/02, 2002 m. lapkričio 27 d. Nr. 14862/02 ADD 1 ir 2002 m. gruodžio 9 d. Nr. 15354/02. Visų pirma aktualus atrodo Dokumentas 14200/02. Jame, be kita ko, pateikti pasiūlymai, vėliau įtraukti į Direktyvos 2003/96/22 konstatuojamąją dalį, 2 straipsnio 4 dalies b punktą ir 14 straipsnį. Teismas jau nagrinėjo *travaux préparatoires* siekdamas nustatyti ES teisės aktų tikslą; žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Rockfon*, C-449/93, EU:C:1995:420, 30–34 punktus. Tarybos dokumentus galima rasti adresu <http://register.consilium.europa.eu>.

28 — COM(97) 30 galutinis, p. 6. Ši direktyvos taikymo srities išimtis buvo nustatyta pirminio pasiūlymo 13 straipsnyje. Tame etape produktų dvejopam naudojimui išimties nebuvo numatyta. Taip pat žr. pranešimą spaudai IP/03/1456 „Energetikos produktai apmokestinami, tik jei jie naudojami kaip degalai ar kuras, bet ne kaip žaliavos ar cheminei redukcijai ar elektrolitiniuose ar metalurginiuose procesuose“.

29 — Žr. Dokumentą 14200/02, kuriame pateiktame Komisijos ir Tarybos bendrojo pareiškimo tekste, numatytame jį įtraukti Tarybos protokola, aiškiai patvirtinta, kad tai atitinka mokesčių sistemos pobūdį ir logiką išskirti iš sistemos apimties energetikos produktų dvejopą naudojimą ir naudojimą ne kurui. Tokiu atveju valstybės narės galėtų priimti priemones tokiam naudojimui apmokestinti ar neapmokestinti. Tačiau šio pareiškimo negalima naudoti siekiant išaiškinti antrinę teisę, kurioje, kaip šiuo atveju, nagrinėjamos nuostatos formuluotėje nėra nuorodos į pareiškimo turinį, todėl ji yra teisiniu požiūriu nereikšminga: žr. Sprendimo *Antonissen*, C-292/89, EU:C:1991:80, 18 punktą ir naujesnio Sprendimo *Agrargenossenschaft Neuzelle*, C-545/11, EU:C:2013:169, 52 punktą ir ten nurodytą teismo praktiką.

47. Kalbant apie direktyvos tikslą pagerinti aplinkos apsaugą, Kioto protokolo tikslas yra sumažinti bendrą išmetamą šešerių šiltnamio efektą sukeliančių dujų, įskaitant CO₂, kiekį³⁰. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pasiūlyto cukraus gamybos aprašymo suprantu, kad didžioji dalis gaminamo CO₂ neišmetama, jį absorbuoja šalutinis produktas, t. y. kalkinės trąšos³¹. Aiškinant dvejopą naudojimą taip, kad jis apimtų akmens anglis, naudojamas šilumos ir CO₂ gamybai, šiuo atveju nebūtinai prieštaraujama direktyvos aplinkos apsaugos tikslams.

48. Siekiant tinkamai išnagrinėti šį klausimą, naudinga apsvarstyti, ar ES aplinkosaugos teisės aktuose yra kokių nors naudingų principų, kuriuos būtų galima pritaikyti pagal analogiją. Teisingumo Teismas išnagrinėjo aplinkosaugos teisės sąvokas „nuosėdos“ ir „šalutinis produktas“, pirmiausia aiškindamas Atliekų pagrindų direktyvą³². Mano nuomone, šios sąvokos šiuo atveju nevertojamos pagal analogiją. Pirma, pagrindinė byla yra susijusi su akmens anglių, kurios nėra šalutinis produktas ar nuosėdos, naudojimu; šiuo atveju jos naudojamos nagrinėjamame gamybos procese. Antra, mūsų nedomina CO₂ klasifikavimas, todėl neaktuali, ar jis laikomas šalutiniu produktu, ar degimo metu susidarantiomis nuosėdomis. Trečia, teismo praktika aplinkos apsaugos srityje, susijusi su žodžio „atliekos“ reikšme, kaip apibrėžta Atliekų pagrindų direktyvoje, formuojama visai kitokiame kontekste. Tos direktyvos formuluotės, struktūra ir tikslai ne tokie pat, kaip šioje byloje nagrinėjamoje direktyvoje. Todėl manau, kad teismo praktika aplinkos apsaugos srityje šiuo atveju neaktuali.

49. Apibendrinama galėčiau teigti, kad pagal direktyvos 2 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką naudojimas yra dvejopas tada, kai anglis naudojamos ir CO₂ gamybai, ir kaip krosnių kuras, kuris būtinas, kad kalkakmenis suirtų ir išskirtų kalkių degimo dujas, reikalingas cukrinių runkelių nevalytiams syvams išvalyti. Jei šiame procese anglių naudojimas yra dvejopas, jų naudojimas taip pat turi būti dvejopas, kalbant apie kalkines trąšas, kurios yra šio proceso šalutinis produktas.

Trečiasis ir ketvirtasis klausimai: ar dvejopas naudojimas yra ES sąvoka

50. Trečiuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, jei anglių naudojimas cukraus gamyboje yra dvejopas pagal 2 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką, ar direktyva taikoma aiškinant tokius nacionalinės teisės aktus, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriais apmokestinami tokie energetikos produktai. Ketvirtuoju klausimu siekiama sužinoti, jei direktyva netaikoma, ar pagal ES teisės aktus nacionalinės teisės aktų leidėjui draudžiama vartoti griežtesnę dvejopo naudojimo sąvoką.

51. Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas siekia sužinoti, ar direktyvoje nustatoma ES dvejopo naudojimo sąvoka ir, jei taip, kiek į šią sąvoką reikia atsižvelgti aiškinant tam tikras nacionalinės teisės (*Wbm*) nuostatas.

52. Pastabose raštu X teigia, jog kai kuriose kaimyninėse valstybėse narėse cukraus gamybai netaikomi energetikos produktų mokesčiai dėl to, kad tas procesas neapmokestinamas energetikos produktų mokesčiais³³ ar kad anglis laikomos dvejopo naudojimo produktu³⁴. X teigia, kad Nyderlandų vyriausybės dvejopo naudojimo aiškinimas neatitinka ES dvejopo naudojimo sąvokos ir kad valstybės narės privalo taikyti šią sąvoką nacionalinėje teisėje.

30 — Kitos penkerios dujos: metanas, nitrito oksidas, sieros heksafluoridas, hidrofluorangliavandenilis (HFC) ir perfluorangliavandenilis (PFC).

31 — Žr. šios išvados 17 punktą.

32 — 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, p. 39; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23; toliau – Atliekų pagrindų direktyva), visų pirma 1 straipsnio a punktas ir 2 straipsnio 1 dalies b punktas.

33 — X teigimu, Belgijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

34 — X teigimu, Prancūzijoje ir Vokietijoje.

53. Nei Komisija, nei Nyderlandai nepateikia argumentų dėl dvejopo naudojimo energetikos produktų sąvokos vartojimo kitose valstybėse narėse. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šio klausimo taip pat nekelia. Nemanau, kad Teisingumo Teismas turėtų vertinti padėtį kitose valstybėse narėse, kad atsakytų į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus; nesant visos informacijos ir šalims neginčijant padėties kitose valstybėse narėse, savo vertinime neatsižvelgsiu į nedaugelį turimų duomenų.

54. 2 straipsnio 4 dalyje aiškiai nustatyta, kad „[š]i direktyva netaikoma <...> energetikos produktų dvejopam naudojimui“. Taigi aišku, tokie produktai nepatenka į direktyvos taikymo sritį ir jiems netaikoma minimali suderintoji mokesčio norma. Todėl tokius energetikos produktus iš esmės apmokestina pačios valstybės narės, jei jos panaudoja šią savo teisę laikydamosi ES teisės aktų, visų pirma SESV 30 ir 110 straipsnių³⁵.

55. Direktyva nustatoma minimali suderintoji mokesčio norma. Atsižvelgdamas į tai, ES teisės aktų leidėjas nusprendė neįtraukti energetikos produktų dvejopo naudojimo į taikymo sritį. Taigi valstybės narės gali numatyti didesnę aplinkos apsaugą, pavyzdžiui, apmokestindamos visus dvejopo naudojimo produktus arba tik tam tikrus dvejopo naudojimo produktus. Be to, valstybės narės gali vadovautis direktyva ir visai neapmokestinti tokių produktų.

56. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškina, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas *Wbm* 20 straipsnio e punkte vartoja sąvoką „dvejopas naudojimas“ būtent tam, kad suderintų šią priemonę su direktyva. Todėl kyla klausimas, ar yra ES dvejopo naudojimo sąvoka, kurią X gali vartoti pagrindinėje byloje, ir ar šiuo atveju taikomas Teisingumo Teismo sprendimas *Leur-Bloem*³⁶?

57. Mano nuomone, šis atvejis skiriasi nuo Teisingumo Teismo nagrinėtos situacijos byloje *Leur-Bloem*. Toje byloje buvo iškeltas klausimas, ar Teisingumo Teismas yra kompetentingas aiškinti nacionalinės teisės aktų nuostatas, kuriomis ES teisės aktai faktiškai taikomi tais atvejais, kai tų ES teisės aktų nebūtina taikyti. Tas klausimas kilo konkrečiai aiškinant sąvoką „keitimasis akcijomis“, įtvirtintą Įmonių jungimosi direktyvos 2 straipsnio d punkte³⁷. Sprendime *Leur-Bloem* Teisingumo Teismas konstatavo, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, siekiant išspręsti nagrinėjamą ginčą, jungimosi keičiantis akcijomis sąvoką reikėtų aiškinti Bendrijos (tuo metu) lygmeniu, kad ta sąvoka pateikiama Direktyvoje 90/434, kad ji perkelta į nacionalinę teisę perkeliant direktyvą ir kad ji taikoma panašiais atvejais tik nacionaliniu lygmeniu³⁸.

58. Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad perkeldamas direktyvą į nacionalinę teisę nacionalinės teisės aktų leidėjas siekė tam tikrų tikslų. Pirma, siekiama užtikrinti, kad minimali apmokestinimo norma nebūtų netaikoma dvejopo naudojimo produktams didesniu mastu, nei leidžiama pagal direktyvą³⁹; ir, antra, siekiama nustatyti mokestį tam tikrų energetikos produktų dvejopam naudojimui vartojant siauresnę šios sąvokos apibrėžtį, nei nustatyta direktyvoje⁴⁰. Priešingai nei Sprendime *Leur-Bloem*, šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar ES dvejopo naudojimo sąvoka buvo perkelta į nacionalinę teisę.

35 — Sprendimas sujungtose bylose *Fendt Italiana*, C-145/06 ir C-146/06, EU:C:2007:411, 41 ir 42 punktai.

36 — Sprendimas *Leur-Bloem*, C-28/95, EU:C:1997:369, 31 ir 32 punktai. Žr. naujesnio Sprendimo *Isbir*, C-522/12, EU:C:2013:711, 25, 28 ir 30 punktus.

37 — 1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyva 90/434/EEB dėl bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perdavimui ir keitimuisi akcijomis (OL L 225, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 142; toliau – Jungimo direktyva).

38 — Šios išvados 36 išnašoje nurodyto Sprendimo *Leur-Bloem*, EU:C:1997:369, 31 punktas.

39 — Žr. šios išvados 10 punktą.

40 — Žr. šios išvados 11 punktą.

59. Nors tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, bet man atrodo, nacionalinės teisės aktų leidėjas atsižvelgė į direktyvos sąvoką „dvejopas naudojimas“ nustatydamas nagrinėjamos nacionalinės priemonės taikymo sritį ir užtikrino, kad ji nebūtų platesnė nei ES dvejopo naudojimo sąvoka. Tačiau paskui nacionalinės teisės aktų leidėjas žengė toliau – jis nusprendė apmokestinti tam tikrus dvejopo naudojimo produktus ir patvirtino siauresnę šios sąvokos apibrėžtį.

60. Kadangi energetikos produktų dvejopas naudojimas nepatenka į direktyvos taikymo sritį, valstybės narės iš esmės tokius produktus gali apmokestinti. Valstybės narės negali plačiau apibrėžti „dvejopo naudojimo“ sąvokos, nei ji apibrėžta ES. Vartodamos tokią platesnę sąvoką, valstybės narės neteisėtai neapima energetikos produktų, kurie patenka į direktyvos taikymo sritį ir kuriems turėtų būti taikoma direktyvos I priede nustatyta suderintoji apmokestinimo norma.

61. Tačiau valstybės narės gali griežčiau apibrėžti „dvejopo naudojimo“ sąvoką ir nuspręsti apmokestinti energetikos produktų dvejopą naudojimą, jei jos pasinaudoja šia savo teise laikydamosi ES teisės aktų⁴¹. Jei valstybė narė nusprendžia vartoti siauresnę apibrėžtį, mokesčių mokėtojas negali vadovautis platesne ES dvejopo naudojimo sąvoka, kad būtų atleistas nuo nacionalinės teisės aktuose nustatyto mokesčio.

Išvada

62. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Gerechtshof 's-Hertogenbosch* pateiktą prejudicinį klausimą:

Naudojimas, kaip tai suprantama pagal 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 2 straipsnio 4 dalies b punkto antrą įtrauką, yra dvejopas, kai akmens anglis (produktai, atitinkantys KN kodus 2701, 2702 ir 2704) naudojamos kaip krosnių kuras kalkių degimo krosnyje siekiant gaminti anglies dioksidą tam, kad išsiskirtų kalkių degimo dujos, vėliau naudojamos cukrinių runkelių nevalytiems svams išvalyti, kai per procesą kaip nuosėdos susidaro šalutinis produktas – kalkių purvas.

Valstybės narės valstybės narės gali griežčiau apibrėžti „dvejopo naudojimo“ sąvoką ir nuspręsti apmokestinti dvejopo naudojimo energetikos produktus, jei jos naudojasi šia savo teise laikydamosi ES teisės aktų. Jei valstybė narė nusprendžia vartoti siauresnę apibrėžtį, mokesčių mokėtojas negali vadovautis platesne ES dvejopo naudojimo sąvoka, kad būtų atleistas nuo nacionalinės teisės aktuose nustatyto mokesčio.

41 — Žr. šios išvados 54 punktą.